

POSTANOWIENIE

5 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 5 lipca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M. R.
przeciwko B. spółka jawna w K.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej B. spółka jawna w K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z 18 stycznia 2023 r., I AGa 214/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od B. spółki jawnej w K. na rzecz M. R. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset 0/100) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia pozwanej do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 18 stycznia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie, w sprawie z powództwa M. R. przeciwko B. sp. j. w K. o zapłatę, na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z 13 kwietnia 2021 r. oddalił apelację pozwanej (pkt 1. wyroku) oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 4050 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji, zaskarżając ten wyrok w całości oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie przez Sąd Najwyższy co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości. Ponadto pozwana wniosła o zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, które pozwana sformułowała w formie następujących pytań:

1. „czy wykonanie umowy w postaci wykonania świadczenia pieniężnego - realizacja zobowiązania przez podmioty trzecie - spółki prawa handlowego, których jedynymi wspólnikami oraz członkami zarządu są te same osoby tworzące i reprezentujące dłużnika a z rachunków których zostały przelane środki na rachunek wierzyciela pod innymi tytułami stanowi należyte wykonanie zobowiązania umownego przez dłużnika a tym samym prowadzi do wygaśnięcia zobowiązania?”,
2. „czy uwzględniając treść art. 356 § 2 k. c. spełnienie świadczenia przez osobę trzecią za dłużnika w formie wykonania przez tą osobę pozornego zobowiązania wobec wierzyciela zwalania dłużnika z długu i powoduje wygaśnięcie jego zobowiązań?”,
3. „czy dopuszczalne jest uznanie wykonanie zobowiązania przez osobę trzecią za dłużnika w wykonaniu nieważnej czynności prawnej (z uwagi na pozorność) dokonanej przez wierzyciela z tą właśnie osobą?”
4. „Czy w świetle naruszenia przez wierzyciela oraz osobę trzecią, działających w oparciu o art. 356 par 2 k.c., przepisów prawa o rachunkowości oraz przepisów prawa podatkowego dokonanie zapłaty za dłużnika na rzecz wierzyciela powoduje wygaszenie jego zobowiązania?”

Powódka złożyła odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w

tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie.

Sąd Najwyższy, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz państwa jako dobra wspólnego (zob. postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne wciąż uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Jako pierwszą przyczynę kasacyjną skarżąca wskazała występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych.

Takie zagadnienie powinno zostać sformułowane w skardze kasacyjnej wraz z przytoczeniem argumentów prawnych, świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 r., nr 1, poz. 11; z 7 czerwca 2005 r., V CKN 3/05; z 16 marca 2007 r., III CSK 34/07). Konieczne jest też wskazanie argumentów przekonujących o istotności zagadnienia (zob. postanowienie SN z 24 lipca 2007 r., IV CSK

207/07). Ponadto, ma to być zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa (postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08). Powinno ono pozwalać na sformułowanie przez Sąd Najwyższy, w ramach rozpoznania skargi kasacyjnej, ogólnego poglądu, możliwego do wykorzystania na gruncie innych spraw.

Zagadnienie prawne powinno być ponadto sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2024 r., I CSK 1107/23).

Zagadnienia przedstawione przez pozwaną nie spełniają powyższych wymagań. Pozwana nie zawarła w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wyводу prawnego, z którego wynikałyby możliwe sposoby rozstrzygnięcia wskazanego przez nią zagadnienia prawnego. W rzeczywistości natomiast pozwana, w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przedstawiła wywód dotyczący stanu faktycznego, jaki, w jej ocenie, powinien zostać ustalony w niniejszej sprawie.

Tymczasem zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Wynikający z tego przepisu zakaz oparcia skargi kasacyjnej na tego rodzaju zarzutach oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lutego 2024 r., I CSK 5688/22). W związku z powyższym powoływanie się przez stronę skarżącą, w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, na okoliczności związane z dokonaniem przez Sąd II instancji rzekomo błędnych ustaleń faktycznych należy uznać za niedopuszczalne i

wykraczające poza kognicję Sądu Najwyższego w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi kasacyjnej.

Ponadto, zagadnienia prawne przedstawione przez pozwaną nie zostały sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym ustalonym przez Sąd II instancji. Wspólnym mianownikiem tych zagadnień prawnych jest założenie o nieważności, z uwagi na pozorność, czynności prawnych dokonanych przez powódkę, których dotyczy niniejsze postępowanie. Tymczasem Sąd II instancji nie ustalił, aby czynności te miały charakter pozorny lub zostały dokonane z naruszeniem przepisów o rachunkowości oraz przepisów prawa podatkowego. Brak poczynienia takich ustaleń przez Sąd II instancji powoduje, że zagadnienia prawne przedstawione przez skarżącą należy uznać za sformułowane w sposób wadliwy.

Ponadto zagadnienie prawne nie może być ujęte w formie pytania o czysto incydentalnym i kazuistycznym charakterze, nie zawierając w sobie elementów, które mogłyby pozwolić na sformułowanie przez Sąd Najwyższy - w ramach rozpoznania skargi kasacyjnej - ogólnego stanowiska o uniwersalnym wymiarze (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 maja 2024 r., I CSK 98/23). Tymczasem, zagadnienia prawne sformułowane w skardze kasacyjnej pozwanej, mają właśnie formę tego rodzaju pytań o charakterze incydentalnym i kazuistycznym.

Jako drugą przyczynę kasacyjną skarżąca wskazała oczywistą zasadność wniesionej przez siebie skargi kasacyjnej.

Na tle tej przesłanki w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06). Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonego przepisu prawa nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem mimo takiego naruszenia prawa, orzeczenie może być prawidłowe (postanowienie SN z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Wynika to z założenia, iż nie jest funkcją postępowania kasacyjnego weryfikowanie wszelkich naruszeń prawa w toku postępowania przed sądami *meriti*, w tym także przed sądem odwoławczym. Przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie

odpowiada ponadto w pełni przesłance „oczywistego naruszenia prawa” przez wydanie zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07).

W przypadku analizowanej przyczyny kasacyjnej chodzi o szczególne, kwalifikowane, wręcz rażące wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji (nie zaś sąd *a quo*, bowiem skarga kasacyjna nie przysługuje od orzeczeń sądu pierwszej instancji), bez wnikliwego wgłębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), o wyraźny i istotny błąd z zakresu prawa procesowego lub materialnego, który może mieć wpływ na wynik sprawy (postanowienie SN z 26 kwietnia 2012 r., II CSK 640/11). Ponadto w orzecznictwie przyjmuje się, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje (a zatem nie musi wyłącznie rozstrzygać) *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz istotny jest skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. zamiast wielu postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15).

Skarżący obowiązany jest w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, z jakiego powodu należy uznać, że dane przepisy w ewidentny sposób zostały naruszone (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 września 2013 r., III SK 4/13; z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18).

Ponadto skarżącego obciąża obowiązek wykazania, że następstwa stwierdzonej wadliwości postępowania były tego rodzaju, iż kształtowały lub współkształtowały treść kwestionowanego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z 26 października 2021 r., I CSKP 162/21). Ograniczenie się natomiast przez skarżącego do wyrażenia przekonania, że przy wydaniu zaskarżonego doszło do rażącego naruszenia przepisów postępowania, nie stanowi uzasadnienia wniosku (zob. postanowienie SN z 24 lipca 2007 r., IV CSK 206/07). Uzasadnienie nie może

również ograniczać się do lapidarnego stwierdzenia, że zaskarżony wyrok narusza w sposób oczywisty wskazane w skardze przepisy prawa procesowego i materialnego. Nie spełnia wymagania właściwego uzasadnienia również samo opatrzenie zarzucanych naruszeń określeniem „rażące”, to bowiem w żaden sposób nie prowadzi do wykazania „oczywistej” zasadności skargi (zob. np. postanowienie SN z 22 stycznia 2008 r., IV CSK 502/07).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy Sąd Najwyższy wskazuje, że wnioskodawca nie przedstawił wyводу prawnego, z którego by wynikało, że wniesiona przez niego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Tę oczywistą zasadność skargi pozwana wywodzi z zarzucanego Sądowi II instancji naruszenia przez ten Sąd art. 378 § 1 k.p.c. poprzez nierozpoznanie podniesionych w apelacji zarzutów naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., art. 327 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 386 § 4 k.p.c. Tymczasem lektura uzasadnienia wyroku Sądu II instancji prowadzi do wniosku, że Sąd *ad quem* odniósł się do wskazanych wyżej zarzutów sformułowanych w apelacji.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Sąd II instancji wskazał, że w apelacji został sformułowany zarzut błędu dowolności a pozwana, w ocenie Sądu, nie wskazała w oparciu o jakie konkretnie dowody zostały wyciągnięte błędne wnioski i w jaki sposób narusza to zasady logiki formalnej czy też doświadczenia życiowego. Sąd *ad quem* podkreślił również, że nie może być uznany za uzasadniony zarzut błędu dowolności polegający na zaprezentowaniu własnego stanowiska co do oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego a w taki właśnie sposób, w ocenie Sądu II instancji, pozwana sformułowała w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 327 § 1 i 2 k.p.c. Sąd II instancji wskazał, że tego rodzaju zarzut może być uznany za uzasadniony wtedy, gdy nie jest możliwe prześledzenie toku rozumowania sądu pierwszej instancji, co uniemożliwia kontrolę instancyjną zaskarżonego orzeczenia. W niniejszej sprawie Sąd *ad quem* uznał, że uzasadnienie wyroku Sądu I instancji umożliwia przeprowadzenie kontroli instancyjnej tego orzeczenia.

Wreszcie, Sąd II instancji przedstawił wywód prawny dotyczący zarzutu naruszenia art. 386 § 6 k.p.c., który to zarzut został oceniony jako niezasadny.

Mimo tego, że Sąd *ad quem*, wbrew stanowisku skarżącej, odniósł się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do wskazanych wyżej zarzutów apelacji, Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że nie jest bezwzględnym warunkiem prawidłowego rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji odniesienie się do każdego z zarzutów podniesionych w apelacji. Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika bowiem konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu apelacji. Za wystraczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2024 r., I CSK 6269/22). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia w zupełności powyżej wskazany standard.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. 2023 poz. 1935).

[SOP]

[a!]